

ΜΙΑ ΕΠΙΘΥΜΙΑ

Ο καφετζής τον άφησε και ανέδθηκε σε μιὰ καρέκλα και άναψε τή λάμπα, μιὰ θαμπή, που έχουσε ένα νουσταρχιμένο φως.

— Πάει κι αυτή ή μέρα, είπε κατεβαίνοντας, βραδειάζει, ξεμερώνει, ξεμερώνει βραδειάζει! Έτσι μου φαίνεται σά νά μοιάζει με φυταρχμόνικα, που άνοιγκλείνει και λείει, λείει έλο τον ίδιο σκοπό! Και νάτ'ην και κανένας καλός: ένας κλαψιδάριος, που δέν έχει ταίρι!

Ο Νιδάρης κύταξε στήν πόρτα. Έξω φώτιζε καλὰ άκόμα.

Άρχισε θά τον είδε που μπήκε μέσα και, σκεπτόταν, ή θά νόμιζε...

Ο καφετζής, ο παληός του γνώριμος, ο παιδικός, πήρε, ένα κουτί σπίρτα και άναψε τὸ τσιγάρο του, έπειτα είπε σά νά παραιμιούσε:

Τὰ παιδιά άκόμα νά φανούνε! Τάχουνε βρει σκορρα φέτο κι αυτοί οί φουκαράδες! Είναι χρονιά δίσεργι! Για...

Σταμάτησε, γιατί είδε δυό εργατικούς νά μπαίνουν. Τά ρωθ'α τους είτανε γεμάτα άσθέστες.

— Έναν καρὲ παρό, γλυκό νά κάνεις για μένα! είπε ο ένας.

Κέ'γω τὸ ίδιο! είπε ο σύντροφός του.

Ο Νιδάρης ευχαριστήθηκε που καθήσανε κοντά στήν πόρτα και μπρός του.

Πόσο ήθελε νά έρχόντουσαν και άλλοι, άλλοι νά γέμιζε τὸ μικρόστενο, σκοτεινὸ μαγαζί, με τή χαμηλή σκεπή και τή θαμπή λάμπα! Ο καφετζής καθήρισε τὸ τραπέζι τῶν εργατικῶν και έφυγε, κρύφτηκε πίσω απ' ένα χώρισμα για νά ψήσει τοὺς καρφέδες.

— Ο Φούρκας δέν έρχεται δῶ; ρώτησε ο ένας απ' τοὺς εργατικούς.

Πὼς δέν έρχεται! ή φωνή του καφετζή άκούστηκε νά λείει πίσω απ' τὸ χώρισμα, σὲ λίγο θά τον δεις! Έρχεται άμα τελειώσει τή δουλιὰ του!

Η καρδιά του Νιδάρη χτύπησε δυνατά και τὰ μάτια του θαμπώσανε. Στήν πόρτα είδε νά φανεί ή μορφή, που φοδόντανε. Ένας άστυφύλακας με χαρτιά στή μασχάλη.

Νά ένας άμκατζής με στέμμα! είπε ο ένας εργατικός στο σύντροφό του.

Τί διάλογο θέλει δῶ;

— Οὐμ! έκανε ο καφετζής φέροντας τοὺς καρφέδες, που τον είδε. Έστειρα στοὺς εργατικούς!

Ορίστε!

— Κιερὲ έχουμε νά σὰς δοῦμε, εἰπὰ στον έναν ρίχοντας μιὰ ματιά στήν πόρτα, μὰς λησιμόνησες!

— Δέν εἶνε αυτό, δουλιές!

— Ε, πάνε καλὰ τουλάχιστο;

— Έτσι κ' έτσι!... κεσάτια!

— Κακιά εἶνε ή φτεινή χρονιά!

— Τι θά κάνει, θά περάσει! είπε και ο άλλος εργατικός, που ίσα με τότε δέν είχε μιλήσει.

— Α, ναί, αλλά λέμε για τώρα που υποφέρουμε. Και πάλι και για τάλλα μή τὰ ξέρουμε; Κακιά καιά ὅμως ή φτεινή χρονιά! Θέλει τίποτα ο κύριος; ρώτησε τον άστυφύλακα, που μπήκε μέσα.

— Κάτι...

— Τι τρέχει;

— Όχι από σένα! του είπε αυτός και τὰ μάτια του είχανε στηλωθεί στο Νιδάρη, που έτρεμε, έτοιμος νά λιποθυμήσει.

Ο καφετζής άκολούθησε τὰ μάτια του και, καθὼς ο Νιδάρης τον κύταξε σά νά τὸν ζητούσε βοήθεια, τὸν ένεψε.

— Μιὰ στιγμὴ! έλα απ' έξω, σὲ θέλω! είπε ο άστυφύλακας στον Νιδάρη.

Αὐτός σηκώθηκε νά πάει ξαλισμένος, κίτρινος.

Δέν είχε κάνει ὅμως δυό βήματα και φωνές, ὀμιλίες, δυνατές και μαζὶ ένας κρότος ὀργάνου άκούστηκαν απ' έξω.

— Βάρτο!

Ένας πίσω από τον άλλον, μπήκανε δυτῶ άντρες, με συρμένο βήμα και με τὸ κορμί γυρμένο εμπρός. Πολλοί είχανε τον έναν ὅμο σηκωμένο. Στή μέση ενός ψηλός, ξεστηθισμένος, με μαλλιά ίσαμε τὰ φρύδια πυκνά μαλλιά μαύρα, έπαίξε ένα μικρὸ ὄργανο.

— Ντέρτια!

— Άντε, άντε.

— Ο κύριος δὲ μὰς άδειάζει τή γωνιά; είπε ο ψηλός στον άστυφύλακα, χωρίς νά πάψει νά χτυπά τις άτσαλένιες χορδὲς τοῦ ὀργάνου του.

Ο άστυφύλακας έκανε πίσω, πίσω και έφυγε, γλῶστρησε γρήγορα έξω.

Ο καφετζής πλησίασε τὸ Νιδάρη, που καθήσε πάλι στή θέση του.

— Για σένα ήρθε; Έχεις τίποτα ψνταρχόε; τον ρώτησε.

— Χρωστῶ.

— Μὰ εἶνε πιὰ νύχτα! πιάνουνε τή νύχτα για χρέος; Ε, ρέ, και νά τό ξερα! Κάτσε δῶ τώρα, μή φύγεις άκόμα! Μπορεί νά σὲ παραφυλάει! Θέλει μίζα!

Ο καφετζής τον άφησε για νά πάει στα παιδιά νά δει τί θέλανε. Κείνη τή στιγμὴ ο ψηλός ξεστηθισμένος άρχισε νά τραγουδᾷ βραχνὰ με πάθος, χτυπώντας τὸ ὄργανό του:

Μὴ με φιλᾷς στο μάγουλο
γιατ' έχω κοκκινάδι
μόν' φίλα με στα δυό βουζιά
νά στο γνωρίζω χάρη.

Ο Νιδάρης έρχότανε στον έαυτό του. Ο φόβος έφυγε. Και μέσα στοὺς κλέφτες, στοὺς αλήτες, ἔδλεπε νάναί άσφαλισμένος. Και άρχισε νά διακρίνει καλὰ

και ο νοῦς του ἔκανε νὰ σκεφτεῖ, νὰ σκεφτεῖ γι' αὐτά, ποῦ γινόντουσαν γύρω του, γιὰ τὰ δικά του καὶ τί θὰ γινόντανε, τί τὸν περίμενε.

Εἶδε τὸν παλιό του φίλο, τὸν παιδικό, νὰ πηγαίνει τὰ πιότὰ στὰ παιδιὰ, φορῶντας μόνο τὸ γελέκο μὲ τὴν ἀλυσίδα τοῦ ρολογιοῦ τὴν ἀσημένια νὰ κρέμεται καὶ τὸ πανταλόνι μὲ τὸ πολὺ γόνατο, τὸν εἶδε εὐχαριστημένο γιὰ τὴ ζωὴ καὶ χωρὶς νὰ φαίνεται νὰ ἔχει καμμιά τύψη τῆς συνειδήσεώς του γιὰ τὸ φόνο, ποὺ εἶχε σφάξει ἄνθρωπο.

Εἶδε τοὺς ἄλλους, τοὺς ἀλλήτες, κλέφτες νὰ ἔχουνε σηκωθεί καὶ νὰ χορεύουνε χωρὶς καμμιά στενοχώρια, καμμιά σκέψη, νὰ διασκεδάζουν, ὅπως θὰ διασκεδάζουν ἄνθρωποι μὲ ἡσυχὴ συνειδήσεως καὶ μὲ ἡσυχὴ τὴ σκέψη γιὰ τὴ ζωὴ.

— Αὐτοὶ εἶνε εὐτυχισμένοι! εἶπε μὲ τὸ νοῦ του πεντάρα δὲ δίνουνε γιὰ τὸν κόσμο! Δὲν ἔχουνε οὔτε νόμο, οὔτε τίποτα!

Καὶ ἐπεθύμητε νάταν κι αὐτός, νὰ μὴν εἶχε οὔτε νόμο, οὔτε συνείδηση καὶ οὔτε νὰ κρατιόταν ἀπὸ τίποτα, ὅπως αὐτοί, ἀλλὰ μαυτὴ του τὴν ἐπιθυμία σὰ νὰ κύταξε μέσα του, στὰ βάθη τῆς ψυχῆς του, εἶδε τὴν ἀδυναμία νὰ σφάξει ἄνθρωπο, νὰ μαχαιρώσει καὶ τὸ φόβο μὴν κάνει κακὸ στὸν ἄλλο.

— Ἀδύνατο, ἀδύνατο! εἶπε, δὲ μπορῶ! ἀδύνατο!

Καὶ τοῦ φάνηκε τότε αὐτὴ ἡ ἐπιθυμία του, σὰν ἐπιθυμία ἀκακοῦ ζῶου φκιαγμένου νὰ σηκώνει δάρη νὰ ζέδεταί, ἢ νὰ σφάζεται, ἄλογον, πρόσδοτον, νὰ γί- ναι λύκος, τίγρης!...

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΤΟ ΦΡΑΓΓΕΛΙΟΝ

Φίλε Νουμά,

Ὁ φιλολογικὸς Ἰῶδ καὶ φίλος μου κ. Ἀριστομένης Καμπάνης μπρρρ! σὲ κάπιο χρονογράφημά του στὸ «Ν. Ἀστὺ» ἀπειλεῖ ὅτι θ' ἀναγκαστεῖ νὰ πάρει τὸ «φραγγέλιοΝ» στὸ χέρι (ὅπως τοῦ τὸ συνιστοῦν πολλοὶ —ποιοί;) γιὰ νὰ βάλει τὰ φιλολογικὰ πράματα στὴ θέση τους.

Τὴ σύστασιν αὐτὴ τοῦ τὴν κάνω καὶ γώ, γιατί ἐπιτέλους δὲν ἀξίζει νὰ κρατεῖ πάντα κανεὶς στὰ χέρια του τὸν κουδουνάτε καραγκιόζη τοῦ φιλολογικοῦ γελωτοποιοῦ χρειάζεται ποὺ καὶ ποὺ γιὰ ποικιλία καὶ τὸ φραγγέλιοΝ.

Ὅσο γιὰ τὸ χαρακτηρισμὸ ποὺ δίνω παραπάνω στὸ φίλο μου, λέγοντάς τον «φιλολογικὸ Ἰῶδ», μὴν τὸ πάρεις γιὰ κοροϊδεῖα, ἀφοῦ ὁ Ἰῶδ δὲν εἶχε μόνο τὴ λέπρα του, μὰ καὶ τὴν ὁπομονή του, κι ἀφοῦ τὸ δηλώνει μάλιστα κι ὁ φίλος μου στὸ τέλος τοῦ ἀρθροῦ του «ὅτι ἡ ὁπομονὴ ἔχει εὐπερίγραπτα ἔρια».

Διχός σου
ΡΙΓΓΟΛΑΕΤΟΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Σ' ἐν' ἀπὸ τὰ τελευταῖα φυλλάδια τοῦ παρισιανικοῦ καλογνωρισμένου περιοδικοῦ «Mercure de France» (1 Juillet 1916), ὁ Ἀημήτρης Ἀστεριώτης (ὄνομα ποὺ κρύβει τὸ Γάλλο στοχαστικὸ ποιητὴ καὶ πεζογράφου καὶ τῶν Ἑλλήνων εὐγενικὸ φίλο Philéas Lebesgue), μᾶς δίνει τὸν ἀπολογισμόν, νὰ ποῦμε, τῶν «Νεοελληνικῶν γραμμάτων», ἀπὸ τὴν ἀφορμὴ τῶν πρὸς πρὸςφατα τυπωμένων βιβλίων καὶ μονογραφημάτων.

Περνοῦν ἀπὸ τὴν γοργὴν ἐπιθεώρησίν του, σύντομα ἀναφερμένα ἢ μὲ δυὸ τρεῖς γραμμὲς χαρακτηρισμένα λογιῆς ἔργα καὶ δημοσιεύματα: Τὰ ποιήματα τοῦ Βηλαρά μὲ τὸν πρόλογο τοῦ Ζερβοῦ στὴ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Φέξη, καὶ οἱ στίχοι τοῦ Λασκαράτου. Ἡ πραγματεία τοῦ Μ. Τριανταφυλλίδη γιὰ τὴν «Ὁρθογραφία μας», ζήτημα σημαντικώτατο, κατὰ τὸν Ἀστεριώτη, γιατί μέσα στὴν ὀρθογραφίαν ἀντιφεγγίζει ἑλὴ ἡ διανοητικὴ κατάστασις ἑνὸς λαοῦ. Τὸ παιδαγωγικὸ ἔργο τοῦ Δελμούζου, βρασιμένο σὲ θεμέλια νέα. Ἡ γραμματικὴ τῆς δημοτικῆς γλώσσας τοῦ Πέτρου Βλαστοῦ, ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὶς ἐργασίαι τοῦ Φιλήντα, τοῦ Τοῦμπ, τοῦ Περνῶ. Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, κοιταχμένο φιλοσοφικώτερα καὶ σχετισμένο μὲ τὶς δυὸ μεγάλες συμβολικὰς ἰδέαι τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς: Ἀθήνα καὶ Κωνσταντινούπολι. Οἱ «Βωμοὶ» τοῦ Παλαμά. Ὁ «Πρόλογος στὴ ζωὴ» τοῦ Σικελιανοῦ. Τὰ μεταφράσματα τοῦ Ντέμελ καὶ τοῦ Μορέας ἀπὸ τὸν Κλ. Παράσχου. Τοῦ Μίχα οἱ Ἐντύπώσεις ἀπὸ τὴ Γερμανία. Ἡ «Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις» Δραγοῦμη, Μπουσίου, Καραπάνου. Ἡ «Πινακοθήκη», τὰ «Ἔργα» καὶ ἡ σειρά τῆς «Ἀγκύρας».

Ἡ «Γίεθητημένη», κοινωνικὸ μυθιστόρημα τῆς κυρίας Εἰρήνης Δημητρακοπούλου, «ἀπὸ τὰ ἄριστα λογοτεχνήματα ποὺ φάνηκαν τώρα τελευταῖα, μὲ ὕψος ποὺ συνταιριάζει τὴ χάριν πρὸς τὴ δύναμιν». Οἱ «Πρόζες» τοῦ νέου ταλαντοῦχου Πάνου Ταγκόπουλου «ποὺ καθαρὰ ἤρχοντο τὸ σάλπισμα τῆς Ἰδέας μὲ παραστατικὰ λόγια ἀληθινοῦ ποιητῆ».

Γιὰ τοὺς «Βωμοὺς» γράφει:

«Μρὸς στὴν τεράστια σύγκρουσιν, χέρια μὲ χέρια, δυὸ ἰδεῶν τῆς ζωῆς ἐντελῶς ἀντίθετων, ἀφοβα ὁ Παλαμῆς παρουσίασε τοὺς «Βωμοὺς» ποὺ καίει ἐπάνω τους ὅλο τὸ λιθάνι τῆς καρδιάς του, ποὺ ἀστράφτει τὸ βαγγέλιο τῆς ψυχῆς του, ποὺ λάμπουν ὅλα τὰ χρυσαφικά μιᾶς ἀψευγάδιαστης τέχνης. Μέσα στὰ ἐφτὰ βιβλία τοῦ τόμου χτυποῦνται ἀράδα ἀράδα οἱ χορδῆς τῆς πλουσιώτερης λύρας ἀπὸ ἑσες γνώρισε ὡς τώρα ἡ Ἑλλάδα. Σὲ καθέναν ἀπὸ τοὺς στίχους τοῦ ποιητῆ στέκεται προσκολλημένο, ἄς ποῦμε, ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὴ ζωὴ του. Μᾶς λέγει τὶς ἐνθύμησές του, τὶς λύπες του, τὶς ἀνταρσίαις του, τὶς ἐλπίδες του, καὶ τότε σέρ-